

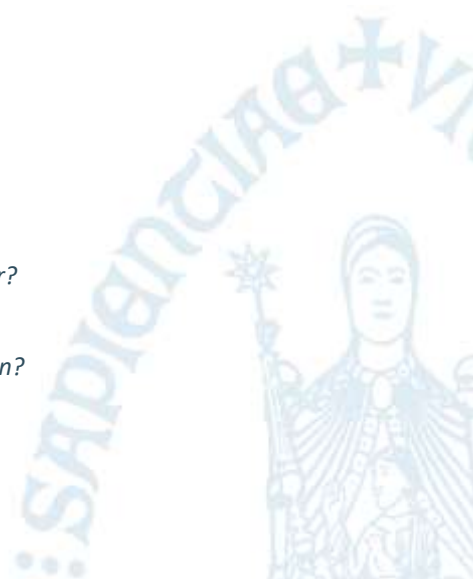
De rendementsgarantie anno 2022

Prof. dr. Yves Stevens
Academisch beheerder KU Leuven

Vijf gestelde vragen

1. *Hoe kwam de wettelijke rendementsgarantie tot stand?*
2. *Hoe evolueerde die doorheen de jaren?*
3. *Hoe omgaan met sterke inflatie in het kader van de tweede pijler?*
4. *Hoe rendementsgarantie uitbreiden naar de slapers?*
5. *Hoe solidariteitsmechanismen in de 2de pensioenpijler versterken?*

Flashback in time

2001

DEMOCRATISERING EN SOLIDARISERING VAN DE AANVULLENDE PENSIOENEN !

Waarheen met de
tweede pensioenpijler ?

Yves Stevens

Rechtsfaculteit K.U.Leuven
Instituut Sociaal Recht

donderdag 15 februari 2001
Onderzoeksgroep
Aanvullende Sociale Verzekeringen

© Yves Stevens - ISR - workshop ISR - 15 februari 2001

KU LEUVEN

3

Hervorming tweede pensioenpijler

- a) regeerakkoord
- b) werkgroep "Van Broekhoven"
- c) nota ministerraad 30 juni 2000
- d) toespraken minister (31/3, 24/10, 30/10)
- e) 26 januari 2001 : beslissing ministerraad

- 1) notificatie
- 2) Advies Raad van State
- 3) Aanpassingen RVS
- 4) Parlement

© Yves Stevens - ISR - workshop ISR - 15 februari 2001

KU LEUVEN

4

Nieuwe WAP Uitgangspunten

- Transparantie verhogen
- Aansprakelijkheid betrokken partijen verhogen
- Bevoegdheid CDV versterken
- Remmen vervroegde uittredingen en misbruik individuele pensioentoezeggingen tegengaan
- Stoppen met verdere individualisering AP
- Vakbonden sensibiliseren en responsabiliseren
- Elementen van solidariteit inbouwen

© Yves Stevens - BR - versiedag BR - 15 februari 2001

5

KU LEUVEN

Wat niet "gewapt" ?

- Uitbreiding inspraak
- **gewaarborgd minimum rendement**
- toelating cafetariaplannen
- wijziging verworven rechten
- individuele voortzetting tweede pijler
- actieve meldingsplicht voor betrokkenen

© Yves Stevens - BR - versiedag BR - 15 februari 2001

Wat niet "gewapt" ?

- Geen vroegtijdige afkoop
- Voorschotten blijven mogelijk
- oprichting raad en commissie
- Verhoging strafbepalingen
- massa overgangsmaatregelen

© Yves Stevens - BR - versiedag BR - 15 februari 2001

6

KU LEUVEN

Flashback in time
bis

2003

DE WET OP DE AANVULLENDE PENSIOENEN

sociale en fiscale doorlichting

vrijdag 12 september 2003

Waarheen met de tweede pijler?

dr. Yves Stevens
Instituut Sociaal Recht
Rechtsfaculteit K.U.Leuven

7

KU LEUVEN

Uitgangspunten nieuwe wet

- Opname sectorpensioenen
- Democratisering
=> verhoogde participatiegraad
=> actieve welvaartstaat
- Vakbonden sensibiliseren en responsabiliseren
- Inspraakbevordering
- Elementen van solidariteit inbouwen

Uitgangspunten nieuwe wet

- Remmen vervroegde uittredingen
=> actieve welvaartstaat
=> afvloeieregelingen
- Misbruik individuele pensioentoezeggingen
- Remmen van de individualisering
=> waar ligt het beleggingsrisico ?
- Transparantie verhogen

8

KU LEUVEN

Inspiratiebronnen WAP

- De pensioeval
  - rente aanmoedigen
  - lange termijn visie
- Correcte verdeling van risico's
  - **rendementsgarantie**
  - transparantie
- Democratisering
  - sectorpensioenen
  - collectief overleg
- Sociale pensioentoezeggingen
- Taak overheid

DOEL: creatie van aanvullende sociale bescherming

Correcte verdeling van risico's: de rendementsgarantie

- Maximaal 5% kosten op de bijdragen
- Garantie op het spaargedeelte
  - inflatie de eerste 5 jaar
  - nadien de maximale referentierentevoet - 0,5%
- Indien de vastebijdrage mee een streefdoel financiert, dan geldt de garantie niet, tenzij de streefdoelformule enkel diende om de garantie te omzeilen

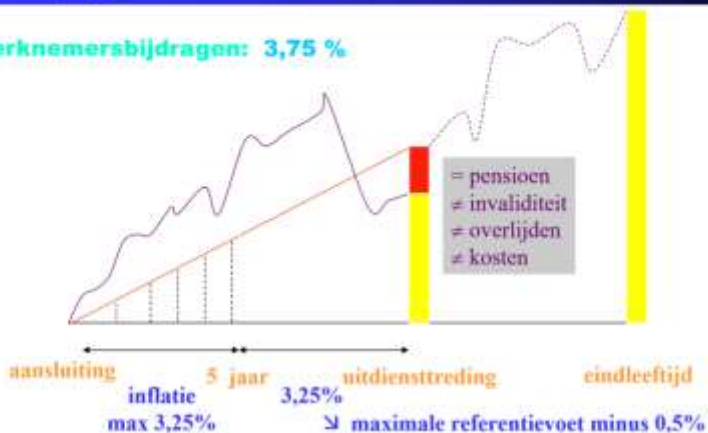
==> Lange termijn garantie

Correcte verdeling van risico's: dit heeft een aantal gevolgen

- Een eventueel tekort moet bijgesteld worden door de werkgever
- De pensioeninstelling kan het risico zelf verzekeren
- Mits een aangepaste en geprofessionaliseerde wijze van beleggen wordt het risico verkleind
- De nieuwe inrichter kan de garantie overnemen

DC : minimumrendement ≠ DB

Werknemersbijdragen: 3,75 %

11

KU LEUVEN

Maar ten tijde van deflatie...

- Sinds 2016 wordt de hoogte van de wettelijke rendementsgarantie niet langer in de wet zelf bepaald, maar elk jaar opnieuw berekend door de FSMA op basis van een formule.
- De rentevoet voor de berekening van de rendementsgarantie is daarbij gekoppeld aan de **rente op staatsleningen op 10 jaar** (de zogenaamde Lineaire Obligaties of OLO's met een looptijd van 10 jaar).
  - Als de rente op de staatsleningen daalt, zal ook de wettelijke rendementsgarantie dalen.
  - **Omgekeerd zal de rendementsgarantie hoger liggen wanneer de rente op staatsleningen stijgt.**
  - De rendementsgarantie moet wel minstens 1,75% bedragen en mag niet hoger liggen dan 3,75%.
  - De rentevoet voor het volgende jaar wordt elk jaar op 1 januari vastgelegd waardoor deze van jaar tot jaar kan verschillen. Sinds 2016 bedraagt de wettelijke rendementsgarantie 1,75%.

12

KU LEUVEN

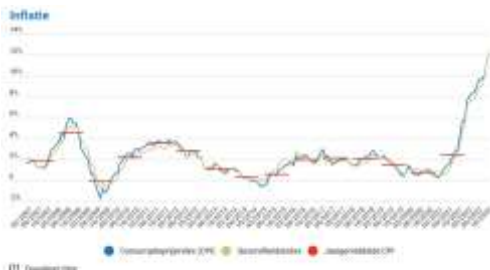
Art. 24 WAP

...

Met ingang van 1 januari 2016, is de rentevoet bedoeld in § 1 en § 2, eerste lid gelijk aan een percentage van het gemiddelde rendement op 1 juni over de voorbije 24 maanden van de Belgische Lineaire Obligaties met een duurtijd van 10 jaar afgerond tot op de meest nabije 25 bp (basispunt). Deze rentevoet wordt toegepast op 1 januari van het daaropvolgende jaar.

...

En wat nu? Ten tijde van hoge inflatie ...

De inflatie bedraagt in oktober 12,27% tegenover 11,27% in september en 5,94% in augustus. De inflatie op basis van de gezondheidsindex bedraagt deze maand 11,27%, tegenover 11,25% in september en 9,70% in augustus. De inflatie op basis van de energieprijsindex is gestegen tot 4,67%, tegenover 5,88% in september en 4,99% in augustus. De kerninflatie, die geen rekening houdt met de prijsverandering van de energieprijzen en de ambtelijke loonsverhogingen, bedraagt 6,86% in oktober tegenover 6,31% in september en 5,74% in augustus.

Consumptieprijsindex

Actueel Opfrs Documentatie

De inflatie bedraagt 12,27%

CONSUMPTIEPRIJSINDEX 28 oktober 2022

Consumptieprijsindex van oktober 2022

- De **inflatie** stijgt in oktober van 11,27% naar 12,27%. Ze bereikt daarmee het hoogste niveau sinds juni 1975, toen de inflatie uitkwam op 12,95%.
- De **consumptieprijsindex** stijgt deze maand met 2,97 punt of met 2,67%.
- De inflatie van de **gezondheidsindex** stijgt van 11,25% naar 12,27%.
- De **afgevlakte gezondheidsindex** bedraagt in oktober 122,22 punten. De splindex voor het openbaar ambt en de sociale uitkeringen, die is vanwegelegd op 120,73 punten, werd hierbij overschreden.
- De hoge inflatie deze maand is, zoals in de voorgaande maanden, voor een groot deel te wijten aan de **hoge energieprijzen**. De inflatie van energie bedraagt momenteel 63,03% en levert een bijdrage van 5,95 procentpunt aan de totale inflatie.

Inflatie ... rente ... OLO's ...

en nu al
...
bijstorting
...
herstelplannen
...

“De Belgische pensioenfondsen blijven goed presteren op lange termijn met een reëel rendement van 4,02% op 37,5 jaar.”

Het gemiddeld lange termijn rendement over een periode van 37,5 jaar bedraagt nominaal 6,22%. Na aftrek van inflatie komt dit neer op een **reëel rendement van 4,02%**.

Jaar	Nominaal rendement	Inflatie	Reëel rendement
0,5	-12,99%	5,44%	-18,43%
3,5	3,93%	3,49%	0,43%
5,5	2,86%	3,03%	-0,17%
10,5	5,20%	2,19%	3,02%
15,5	3,82%	2,29%	1,53%
20,5	4,26%	2,21%	2,05%
25,5	5,09%	2,11%	2,99%
30,5	5,75%	2,12%	3,63%
37,5	6,22%	2,20%	4,02%

Pensioenspaarfondsen slikken groot verlies: wat kan je best doen om je schade te beperken?

De pensioenspaarfondsen (bezoeken: gerechtsdelf) hebben ze in de eerste helft van dit jaar al 13 procent verlies moeten slikken. "Vooral voor wie nu op pensioen gaat en/of geld direct wil gebruiken, is dit een fatsoen of", zegt fiscalist Pieter Verbeke. Hoeveel? Dit zijn de beste opties om de schade te beperken?

Lange termijn
van
pensioenfondsen
is niet gelijk aan
de
korte termijn van
mensen

KU LEUVEN

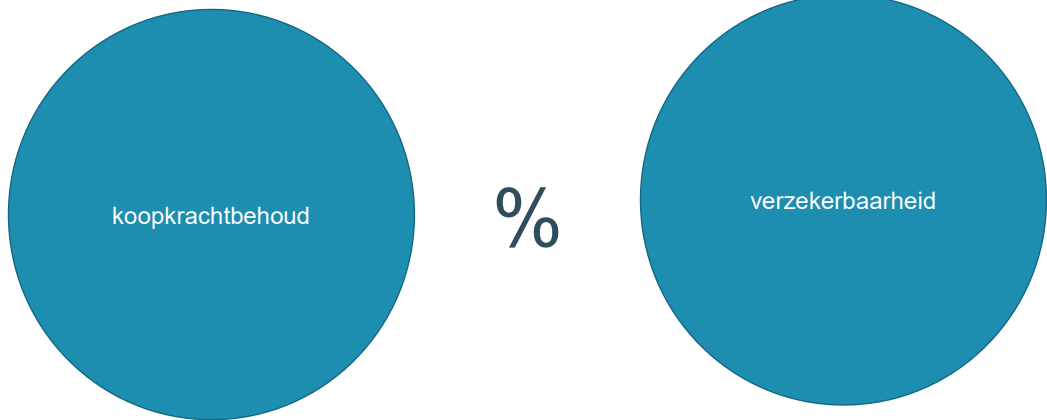
In het kader van de
rendementsgarantie lopen eigenlijk
altijd twee debatten door elkaar...

18

KU LEUVEN

Het technische debat

19

KU LEUVEN

Het politieke debat over de rendementsgarantie raakt aan de essentie zelf van het aanvullend pensioen

België hinkelt al jaren eigenlijk op twee verschillende visies inzake aanvullende pensioenen die eigenlijk moeilijk combineerbaar zijn omdat ze ook een verschillende maatschappijvisie vertolken.

Fundamenteel: hoe kijken we naar het aanvullend pensioen? Wat is het?

onmiddellijke consumptie

%

uitgestelde consumptie

loon

%

sociale bescherming

Het gaat eigenlijk ook over enkele maatschappelijk relevante vragen die verder gaan dan louter het debat over kapitalisatie en/of repartitie:

Wat kan/mag/moet de overheid in naam van het algemeen belang als eisen opleggen voor de gesubsidieerde loonvorm van het aanvullend pensioen?

Passen aanvullende pensioenen veeleer in een **individualistisch salarisidee** of veeleer in een **collectief sociaal beschermingsidee**?

20

KU LEUVEN

21

KU LEUVEN

Achtergrond - 1

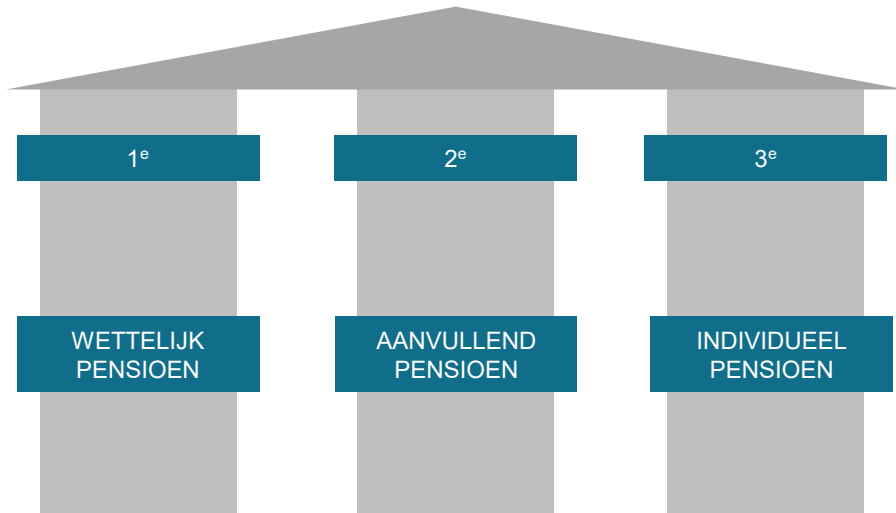
vele redenen maar niet te onderschatten: IAS 19.

Vaak gehoord: "de rendementsgarantie bestaat niet in andere landen". Dat klopt maar daarbij mag men ook niet vergeten dat het merendeel van de andere landen uitbetalen in rente en/of nog DB opbouw hebben...

22

KU LEUVEN

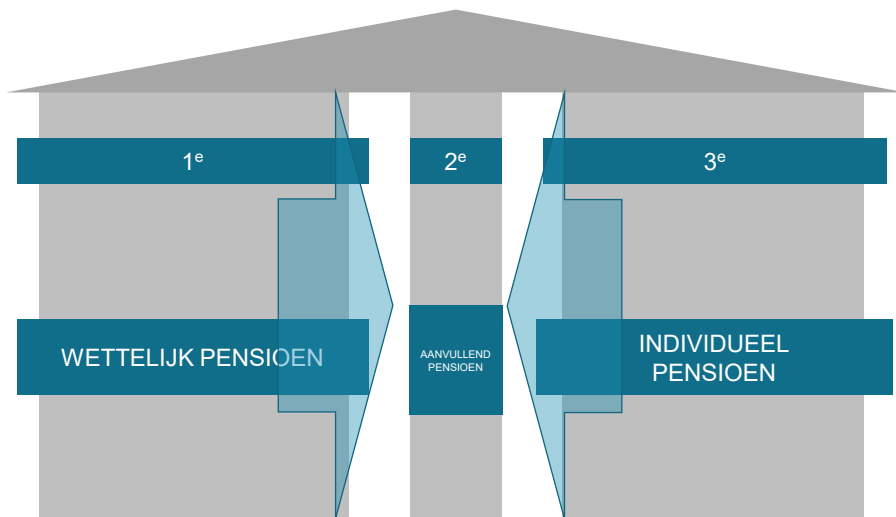
Achtergrond - 2

23

KU LEUVEN

Achtergrond - 2

24

KU LEUVEN

Willen we aanvaarden dat er financiële risico's zijn aan aanvullende pensioenen in de vorm van een DC?

NEEN

Dan stoppen we er beter mee.

Voorbeeld:
een volledig inflatie-vaste
rendementsgarantie in een DC.

JA

Is de kostprijs van de rendementsgarantie een kostprijs voor sociale bescherming?
Wat is de kostprijs van die bescherming?

Dan moeten we correct bepalen wie welk risico moet dragen in de driepartijenrelatie.

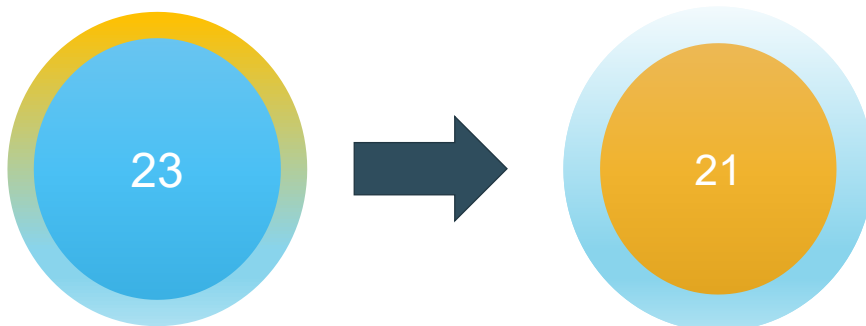
- Langlevenrisico: het individu want kapitaaluitkering
- Beleggingsrisico: normaliter degene die over de belegging beslist. In België is dat niet zo. In België een gemengd systeem.

Let wel: past in de individualiseringstendens bij comp&ben. Zie bijvoorbeeld derde pijler in cafetariaconcept.

25

KU LEUVEN

Ondertussen een (on)verwacht effect...

26

KU LEUVEN

Kijken naar andere oplossingen...

Steeds met grote bijwerkingen

- Terug naar DB?
  - Langere termijn perspectief biedt mogelijkheden.
  - Probleem staat haaks op hedendaagse filosofie en vaak lastig met IAS 19.
- Als we loon en sociale bescherming nu eens zouden scheiden?
  - Wel garantie onder een bepaald plafond? Maar niet boven het plafond? Of meerdere plafonds? Getrapte plafonds?
  - Opent ook een ander debat: welke (para)-fiscale ondersteuning voor welke premies onder welke plafonds?
- Via een residuair fonds: PGBC naar Amerikaans model?
  - Koppelen aan het FSO
  - Probleem van anti-selectie?
- Via een verplichte gepoolde verplichte herverzekering (al dan niet aangevuld met een residuair fonds)?
- Rentes? In landen met rentes wordt niet alleen het langlevensrisico verdeeld maar ook het beleggingsrisico via vormen van indexatie. Dit is een verplichting die veelal bij de pensioeninstelling wordt gelegd. Dit weegt heel zwaar op de solvabiliteit (zie Nederland).

27

KU LEUVEN

Wat is een algemene oplossing?

Als men zegt dat de risico's gespreid moeten worden dan moeten de pensioenen eigenlijk ook gekoppeld worden ... zoals dat in de fiscaliteit gebeurt in heel wat landen...

vaker
en
luider

KU LEUVEN

Hartelijk dank voor
uw aandacht

yves.stevens@kuleuven.be

Contact

Prof. dr. Yves Stevens

Gewoon hoogleraar |
Academisch beheerder |
KU Leuven, Faculty of Law and Criminology |
Department of Social Security & Labour Law |
Institute for Social Law |
Blijde Inkomststraat 19, box 3409 | 3000 Leuven | Belgium |
Phone: +32 16 32 54 03 | Mobile: +32 473 473 207 |

Gratis nieuwsbrief:
www.law.kuleuven.be/leergangpensioenrecht/nieuwsbrief